

Ime:	
Razred / Godina:	

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti / ispit zrelosti te diplomski ispit

9. svibnja 2017.

Hrvatski

--

Upute za obradu teksta

Vrlo štovani kandidat! Vrlo štovana kandidatkinja!

U okviru ove klauzure pred Vama su ukupno tri tematska paketa s po dvije zadaće. Odaberite jedan od tri tematska paketa i obradite obje zadaće uz odabranu temu.

tematski paketi	zadaće (zadani broj riječi)	privitci
1. Blago	interpretacija teksta (405 do 495 riječi)	1 pripovijetka
	otvoreno pismo (315 do 385 riječi)	1 članak
2. Izvan domovine	govor (360 do 440 riječi)	1 zapis na blogu
	komentar (360 do 440 riječi)	1 intervju
3. Duh vremena	rasprava (405 do 495 riječi)	1 novinski članak
	sažetak (315 do 385 riječi)	1 članak

Za obradu Vam stoji na raspolaganju 300 minuta radnog vremena.

Zadaće se mogu obraditi neovisno jedna od druge.

Koristite plavu ili crnu kemijsku olovku ili pero koje nije moguće izbrisati!

Koristite isključivo papir koji ste dobili od nas! Sve što piše na listićima a nije precrtano ubraja se u ocjenjivanje. Precrtajte sve bilješke na papiru!

Napišite na svaki list papira svoje ime i broj stranice u tekućim brojevima! Navedite broj odabranog tematskog paketa i naslov dotične zadaće!

Ukoliko radite kompjutorom, uredite prije početka priglavljeni redak u kome piše vaše ime i broj stranice.

Kao pomoćno sredstvo dozvoljeni su tiskani a ako radite kompjutorom i elektronski rječnici. Korištenje (tiskanih ili online dostupnih) enciklopedija ili elektronskih informacijskih izvora nije dozvoljeno.

Uz bilježnicu morate predati i sve dodatne listove papira koje ste koristili.

Vaš se rad ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

- sadržaj
- tekstna struktura
- stil i izražaj
- normativna jezična ispravnost

Puno uspjeha!

Tema 1: Blago

Zadatak 1

Mato Lovrak: *Biser*

Napišite interpretaciju teksta!

Pročitajte pripovijetku *Biser* Mate Lovraka (1959.) (privitak 1).

Napišite **interpretaciju teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Svojim riječima kratko opišite u kojoj se situaciji nalaze Matić i dječak!
- Okarakterizirajte Matića!
- Protumačite naslov pripovijetke!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Mato Lovrak: *Biser* (1959.)

Na godišnjem odmoru stanuje Matić u tihom dijelu grada, na brdu iznad mora... Na kupanje odlazi danas oko jedanaest sati. Prolazi glavnom prometnom ulicom kao malo neobična osoba, jer je pognut i ponešto zgrbljen stariji čovjek, sa sportskom vrećom, prebačenom preko leđa.

- Dobar dan! – pozdravi Matića nepoznato mu dijete, dječak deset godina star. Bos je i priprosto odjeven.

- Poznajemo li se nas dvojica odnekle? – upita Matić.

- Ne.

- Lijepo od tebe što pozdravljaš posve nepoznata čovjeka!

Dječak se zacrveni, sagne glavu i bosim palcem po asfaltu šara... Matić mu pruži ruku, a mali se još jače zarumeni, naglo okrene i nestane u pokrajnjoj uskoj ulici...

Sutradan Matić ne susretne dječaka. Ni prekosutra. Trećeg dana opet malom nigdje ni traga...

Želi Matić vidjeti se još jednom s malim Primorcem. Potražiti će ga. Skrene na onom uglu u sporednu ulicu. Tu ga nema. Ne vidi ga ni u jednom dvorištu. Na balkonima i na prozorima ni živa čovjeka! Matić postade načas nepristojan i sumnjiv čovjek jer zaviruje kroz otvorene prozore, no uzalud mu i to. Dječaka nigdje!

Dan iza toga, nedjeljom o podne prolazi Matić glavnom ulicom na kupalište i više i ne misli na mališana... Promet ulicom vrlo je živ, bučan. Kočnica jednog automobila nadmaši uličnu buku. Zareži krikom stroja što uši para. Ljudi na pločniku protrnu, jer samo je malo trebalo i bila bi se dogodila teška nesreća. Umalo nije pogaženo dijete, koje želi na drugu stranu ulice. Prolazom između kola pretrči blijedo i ustrašeno ravno Matiću u naručje. Prihvati ga on i psuje:

- Zašto ne paziš? Kuda srljaš?

- K vama! – odgovori mu dijete.

- O, pa to si ti! Znanac moj! Milo mi je! – klikne starac iznenađen, ali opet prigovara:

- Zamisli, što ti se moglo dogoditi, da su te kotači zahvatili!

Dječak uzdahne, spusti glavu i bosim palcem crta nešto po pločniku, a Matić mu govori:

- Već te nekoliko dana tražim.

- Nisam kod kuće. Berem jagode po šumi planine. Matić ogrli maloga:

- Trebaš li kakvu pomoć od mene?

- Ja od vas? Neeeee! – otegne dječak u čudu.

- Zašto si onda pretrčao ulicu i skoro glavu izgubio?

- Da vas nešto pitam.
  - Pitaj, mali! 40
  - Htio bih vam pomoći.
  - Pomoći? Ti meni?!
  - Da. Vi prтите vreću. Dajte, prebacite je na moja leđa!
- Matić zuri u dječaka, ne snalazi se, nema riječi.
- Mislite da ne mogu vreću nositi? Da me vidite kad s djedom kesten 45
berem u šumi! Natrpamo ga punu vreću i nosimo komad puta djed,
komad ja, i tako sve do kuće... I s vama ću tako. Samo dajte vreću! Ne
treba me žaliti. Jaka su mi leđa.
  - Tko koga od nas dvojice treba žaliti?
  - Ja vas, jer ste star kao moj djed, a vreća vam na leđima. 50
  - Hvala ti, mali! Nije mi potrebna pomoć. Vreća nije teška.
  - Nije teška? A puna je do vrha!
- Matić je s lakoćom skine i pruži dječaku:
- Okušaj! Vagni!
- Dijete je podigne: 55
- Zaista, laka je kao pero!
  - Pogledaj, što je u njoj!
- Dječak razvezuje, vičan tom poslu. Prsti njegovi spretno razmršuju
uzlove... Rastvori vreću, zaviri u nju i nasmije se. Mislio je, puna je voća,
povrća, živeža nekog, a kad tamo, u njoj krpe i papiri. Pribor za kupanje, 60
knjige i novine...
- Uozbilji se pa će Matiću:
- Glavno je da vam vreća nije teška. Sad idem kući.
- Otrči dječak, a Matić zavikne:
- Stani! 65
- Poslušaj mali. Vрати se.
- Imaš li vremena?
  - Da. Malo.
  - Prati me do kupališta! Htio bih s tobom časom porazgovoriti.
- Idu njih dvojica zajedno i Matić dozna da će dječak na jesen u četvrti 70
razred. Ima majku, oca, djeda, baku i dvije sestre pa i starijeg brata u
vojsci...
- Pred kupalištem na rastanku pruži Matić dječaku sitan novac:
- Uzmi za sladoled!
  - Nisam vreću mislio nositi za plaću! – kaže mali, odskoči i ode. Matić 75
ga uhvati za ruku čvrsto, upravo strogo pa ga vodi kao krivca, jer mali se
opire. Uvede ga tako u prodavaonicu novina i tu mu kupi najnoviji broj
dječjeg tjednika.
- Mali je očaran poklonom. Lista novine i zadubljen u njih ne zahvaljuje. 80
Ne oprašta se. Čita redom, kako čini svaki dječak na pločniku. Najprije
strip Volta Diznija o malom psiću Švrći, iza toga sportske vijesti i napeto,
pustolovno štivo...
- Svlači se Matić u kabini i gunđa neku pjesmu. Zadovoljan odlazi kamenu,
na kojem se najradije sunča, i putem do njega odluči poznanstvo s djetetom

zabilježiti u kupališnu „Knjigu utisaka“. Zapisat će kao nešto vrednije od primorskog podneblja i sunca, a na kraju stavit će prijedlog za dopunu prospekta. Uz hotele, terase za ples, šetališta, spavaonice i tobogane, uprava kupališta treba uvrstiti i to da turist u ovom primorskom gradu može i biser naći.

85

Izvor: Lovrak, Mato (1994.). Dobra oluja, Alfa, Zagreb, str. 15. – 18.

Objašnjenje riječi:

biser: Perle

nepristojan, -jna, -jno: unanständig, lümmelhaft

opirati se: sich sträuben

planeta: u hrvatskom standardu se koristi izraz planet

Primorac, -rca: Küstenbewohner

priprosto: einfach, schlicht

prtiti: auf den Rücken heben

razmrsiti: aufknüpfen

srljati: stürzen auf, ziellos losrennen

uzao, uzla: Knoten

vagati: wägen

vičan, -čna, -čno: gewohnt

Volt Dizni: Walt Disney

zuriti: auf etwas starren

živež: Nahrungsmittel, Essen

DODATNE INFORMACIJE:

Mato Lovrak (Veliki Grđevac pokraj Bjelovara, 1899. – Zagreb, 1974.): pisac hrvatske dječje realistične pripovijetke i dječjeg realističnog romana.

Tema 1: Blago

Zadatak 2

Treba li nam Dan voda?

Napišite otvoreno pismo!

Situacija: Ujedinjeni su narodi 1993. godine proglasili 22. ožujka Svjetskim danom voda, s ciljem skretanja pozornosti na važnost vode, ali isto tako i na probleme vezane za vodu. I Hrvatska slavi dan voda, tako i Vaša škola. Međutim, saznali ste od svoje direktorice da se u budućnosti ovaj dan više neće slaviti na školama zato što ministarstvo više ne želi financirati ovaj projekt kako bi štedjelo novac. Odlučite napisati otvoreno pismo ministru znanosti, obrazovanja i sporta kako biste iskazali svoje mišljenje o postupku vlade. Pismo će se objaviti u školskim novinama.

Pročitajte članak Sonje Tolić *Povodom Svjetskog dana voda, 22. ožujka 2015. – Značaj vode i vodnih resursa za opstanak planete Zemlje* s internetske stranice *Nastavnog zavoda za javno zdravlje, Službene stranice Grada Zagreba* od 16. ožujka 2015. (privitak 1).

Napišite **otvoreno pismo** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Na početku navedite razloge koji su Vas potakli napisati otvoreno pismo!
- Na temelju teksta i svojega iskustva istražite značenje vode u našem životu!
- Zauzmite kritičan stav prema ministrovj odluci o prekidanju slavlja Dana voda na školama!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Povodom Svjetskog dana voda, 22. ožujka 2015. – Značaj vode i vodnih resursa za opstanak planete Zemlje

Sonja Tolić

Voda je tekućina života, osnovni preduvjet života, nastanka i razvoja civilizacije te predstavlja vrijednost nemjerljivu materijalnim dobrima. Voda je najzastupljenija tvar u građi svih živih bića pa se s pravom može tvrditi da je voda život. Ne postoji ništa što je može zamijeniti. Ujedinjeni narodi 1993. godine proglasili su 22. ožujka Svjetskim danom voda.

Vodena masa prekriva čak 71% površine planete Zemlje. Od sveukupne količine vode na Zemlji, 97,5% je slana voda, a 2,5% slatka voda. [...] Procjenjuje se da je samo 1% slatke vode od ukupne količine vode na planeti Zemlji moguće koristiti za sve potrebe čovječanstva. Kruženje vode u prirodi stalan je proces koji omogućuje život na planeti: voda iz mora i oceana isparava, u atmosferi se kondenzira i u različitim oblicima pada na tlo. [...] Voda se u procesu kruženja može zagađati u bilo kojoj fazi, a izvori zagađenja su: tvorničke otpadne vode, zagađenja naftom i naftnim derivatima, kemikalije iz domaćinstava koje koristimo u vidu različitih sredstava za čišćenje, kemikalije iz poljoprivrede (pesticidi, insekticidi, umjetna gnojiva i slično), vode iz septičkih jama i kanalizacije, odlagališta otpada, kisele kiše itd. Kada govorimo o vodi nije nam važna samo količina, nego i kvaliteta vode. Više od milijarde ljudi ili petina stanovništva nema mogućnost stalnog korištenja zdravstveno ispravne vode. U svijetu zbog zdravstveno neispravne vode godišnje umire prosječno 15 milijuna ljudi. Najlošije stanje je u zemljama Afrike i Azije.

Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja koja ima značajne rezerve čiste pitke vode. Između 188 zemalja u svijetu po bogatstvu i dostupnosti vodnih izvora po stanovniku Hrvatska je na 5. mjestu u Europi i 42. mjestu u svijetu. Imamo dovoljne zalihe vode za svoje potrebe za nekoliko sljedećih desetljeća. [...] Većina građana Hrvatske jednostavno otvori slavinu i koristi zdravu pitku vodu iz vodoopskrbnih sustava. Prosječna potrošnja vode iz vodovoda iznosi 138 litara po stanovniku dnevno. Preostali dio stanovnika opskrbljuje se vodom iz lokalnih vodovoda i iz vlastitih vodoopskrbnih objekata (bunari, cisterne). Bez obzira na način vodoopskrbe, s obzirom da vodu pijemo svaki dan tijekom cijeloga života, važno je da je zdravstveno ispravna, odnosno da ne sadrži mikroorganizme ni kemijske tvari koje bi nam mogle naštetiti.

Voda čini prosječno od 65 do 70% mase odraslog čovjeka. Kako starimo, tako se i količina vode u našem tijelu smanjuje. [...] Prosječno čovjek dnevno u organizam unese oko 2,5 litre vode. Tijekom godine dana popijemo oko 1000 litara vode. Koliko ćemo vode popiti ovisi i o težini, klimatskim uvjetima, aktivnostima itd. [...] Voda je sastavni dio našeg tijela, gradi organe, prenosi hranu i kisik u stanice i odnosi otpadne produkte metabolizma, sudjeluje u kemijskim reakcijama, služi kao otapalo mineralima, vitaminima i aminokiselinama, ima važnu ulogu u reguliranju tjelesne temperature. [...] Bez vode možemo izdržati puno manje nego bez hrane. Do smrti dolazi već nakon nekoliko dana ako organizam izgubi 10 do 20% cjelokupnog volumena tekućine. [...]

Kakvu ćemo vodu piti u budućnosti, ovisi o nivou ekološke svijesti svakog pojedinca [...] te ponašanju u skladu s ciljem očuvanja i zaštite voda.

Objašnjenje riječi:

derivat: Folgerzeugnis

dobro: Gut, Besitz

isparavati: verdunsten

kisik: Sauerstoff

kruženje: Kreislauf

pitka voda: Trinkwasser

septička jama: Senkgrube

stanica: Zelle

tvar f.: Stoff, Materie, Substanz

voda: Wasser, Gewässer

vodoopskrba: Wasserversorgung

zaliha: Vorrat

Tema 2: Izvan domovine

Zadatak 1

Jednom stranac – zauvijek stranac?

Napišite govor!

Situacija: Pripremate se za natjecanje u istočnim jezicima i izabrali ste temu po slobodnome izboru. Budući da poznajete mnoge ljude s migrantskom pozadinom, odlučujete napisati govor pod naslovom *Jednom stranac – zauvijek stranac?*

Pročitajte tekst Ane-Marije Hota *Uvijek si stranac kada ne živiš u vlastitoj domovini. Mit ili istina?* koji je u cijelosti preuzet s bloga *Život u Dublinu*, od 11. kolovoza 2015. (privitak 1).

Napišite **govor** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Odredite temu i razlog govora!
- Razmotrite kada i pod kojim uvjetima se ljudi osjećaju kao stranci!
- Apelirajte na svoje slušatelje kako se trebaju postaviti u situacijama u kojima se osjećaju kao stranci!

Napišite 360 do 440 riječi! Jasno označite odlomke!

Uvijek si stranac kada ne živiš u vlastitoj domovini. Mit ili istina?

Ana-Marija Hota

Sigurno ste se puno puta osjećali kao stranac u svojoj domovini jer takve stvari odvijaju se u našem umu.

Uvijek si stranac kada ne živiš u svojoj domovini. Mit ili istina? Toliko puta sam čula ili pročitala tu rečenicu da mi je već pomalo muka od nje. Zašto?! Zato što mislim da je čovjek stranac onoliko koliko se osjeća kao stranac. Stranac sam svim ljudima koje ne poznajem, da sada uđem u neki bar u Hrvatskoj, svi ljudi u tom baru bit će mi stranci. Ne poznajem nikoga, nitko ne poznaje mene. Hoću li se zbog toga osjećati nesigurno, sakriti u kut i čekati nestrpljivo svoju prijateljicu koja kasni na naš fiktivni dogovor? Prije desetak godina možda bih tako reagirala, možda ne bih htjela sama ni ući u taj bar, čekala bih ispred, nervozna. Danas je potpuno drugačije, nema mjesta gdje se ne osjećam ugodno u svojoj koži. Sama ručam u fancy restoranu, prođem cijeli Dublin bez trunke šminke na licu i osjećam se super.

Sigurno ste se puno puta osjećali kao stranac u svojoj domovini, jer takve stvari se odvijaju u našem umu, stvar su samopouzdanja koje imamo ili nemamo.

Drugi ljudi nam mogu poljuljati samopouzdanje, ali osoba svjesna svojih kvaliteta odbacit će zlobne komentare, otreći ih kao prašinu s kaputa i nastaviti dalje svojim putem. Visoko uzdignute glave. Jednom sam rekla kolegici Irkinji: „Ponekad mi dođe potreba da viknem: Dublin, ja sam ovdje!!“, a ona mi je na to odgovorila pomalo nervozno: „Oh Ana, vjeruj mi, Dublin već zna da si tu!“ S obzirom da me puno puta život poprilično jako pogodio svom snagom u trbuh, a drugi ljudi nisu uvijek imali želje ili vremena da me bodre, morala sam sama pronaći neki način da se dignem i nastavim. U meni je proradio neki divljački inat i bunt prema svemu nepravednom i to me tjera da idem dalje, da tražim više od života, da ne pristajem na mrvice! Uzimam si što mislim da mi pripada i napravila sam veliki zid koji odbija sve što je negativno. Negativne ljude ne želim pored sebe, negativne misli tjeram pozitivnima.

Kada se izgradite na taj način, onda niste stranac nigdje, jer ponosno nosite sve ono što jeste, ne sramite se pokazati koliko vrijedite, ne bojite se reći negativnim ljudima da odgmižu u rupu iz koje su došli. A bit će ih puno. Privučeni vašom snagom i karizmom, koju oni nemaju, pokušat će vas povrijediti, jer se oni tada bolje osjećaju. Ako ih morate trpiti jer su vam, na primjer, kolege, samo ih distancirajte i ne dozvolite da vas povuku u svoju negativnost. Izgrađena, samouvjereni osoba nigdje nije stranac. Prilagodljiva i tolerantna osoba nikad nije nepoželjna, pametna i lijepa osoba svugdje je dobrodošla. Rođeni vođa je uvijek vođa, sportski duh je svugdje sportski duh. Civilizirane zemlje su sve iste na neki način. Sve vrijednosti koje imate pokažite i vjerujte mi da će biti cijenjene. Možda

ne prvi tjedan ili prvu godinu, ali hoće. Možda ih ljudi ne prepoznaju, možda ste ih sakrili? Da, na početku ste nesigurni, na početku ste stranac, ali taj okov si morate sami skinuti.

Nisu vam ga stavili ljudi u čiju zemlju ste doselili, sami ste ga stavili. Ja nisam. Posljednjih osam mjeseci, ponekad hodam gledajući u pod, skrivajući poneku suzu zbog gubitka tate, ali to je jedino što će me ikad natjerati da pognem glavu, tuga ili sjeta. Sigurno ne osjećaj manje vrijednosti ili neki glupi mit da sam stranac ukoliko ne živim u zemlji gdje sam rođena. Totalna glupost ako se mene pita. Uvijek ću biti Hrvatica u Irskoj, ali ne osjećam da sam građanin drugog reda. [...]

Izvor: <http://zivot-u-dublinu.com/kako-bit-sretan-u-novoj-drzavi-jesmo-li-zauvijek-stranci> [12.11.2015.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

mrvice: Krümel, Brösel

muka: Leid, Pein, Qual

odgmizati, odgmižem: sich verkriechen

okov: Beschlag, Fessel

sjeta: Wehmut

Tema 2: Izvan domovine

Zadatak 2

Izbjeglice u Njemačkoj

Napišite komentar!

Situacija: Pročitali ste intervju s direktorom Obrtničke komore Münchena i Gornje Bavorske, Lotharom Semperom i budući da u školi imate dosta izbjeglica odlučili ste napisati komentar za školske novine na temu *Integracija izbjeglica na radnom tržištu*.

Pročitajte intervju *Izbjeglice u Njemačkoj – visoko motivirane, ali nisko kvalificirane* s direktorom Obrtničke komore Münchena i Gornje Bavorske, Lotharom Semperom, s internetske stranice *Deutsche Welle*, televizije za inozemstvo, od 27. studenoga 2015. (privitak 1).

Napišite **komentar** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite mišljenje Lothara Sempera o mogućnostima zapošljavanja izbjeglica i njihovoj spremnosti na rad i učenje!
- Objasnite s kojim se problemima susreću mlade izbjeglice!
- Na osnovi Semperovih izjava ocijenite je li efikasan trenutni način stručne izobrazbe i integriranja izbjeglica na tržište rada!
- Iznesite svoje mišljenje o mogućnostima i izazovima za društvo koje nudi integracija izbjeglica na radno tržište!

Napišite 360 do 440 riječi! Jasno označite odlomke!

Izbjeglice u Njemačkoj – visoko motivirane, ali nisko kvalificirane

Istraživanja pokazuju da 80 posto izbjeglica koje dođu u Njemačku ima prenizak stupanj obrazovanja. Lothar Semper iz Obrtničke komore u Münchenu misli da za njih ipak ima izgleda.

Wolfgang Dick

DW: *Gospodine Semper kakvo iskustvo imate kao direktor Obrtničke komore Münchena i Gornje Bavar-ske? Što su točno obrazovni deficiti mnogih izbjeglica?*

Lothar Semper: Značajni broj mlađih izbjeglica su analfabeti koji vjerojatno još nikada nisu vidjeli kako jedna škola izgleda iznutra. Tako da kod njih zapinje već kod najjednostavnijih zadataka iz matematike. I brojke koje nam je predstavila Agencija za rad daju negativnu sliku. Prema njima samo je 20 posto izbjeglica završilo neki zanat ili fakultet, a 80 posto nema nikakvo obrazovanje te vrste. A što se tiče znanja njemačkog, ne radi se samo o mogućnosti sporazumijevanja u svakodnevnom životu, nego se radi i o stručnim izrazima koje je potrebno poznavati da bi se neki posao mogao obavljati. To sve znači da će izobrazba mnogih izbjeglica trajati puno dulje nego što je uobičajeno.

Kolika je uopće spremnost da se neki zanat dobro izuči?

Mi tu imamo iskustva s mladima između 16. i 21. godine. Ova grupa mora u Njemačkoj pohađati i strukovne škole. I tu konstatiramo da je vrlo teško uvjeriti ove mlade ljude da je za njih najbolje – da bi ovdje mogli dugoročno kvalitetno živjeti – izučiti neki zanat, umjesto da se snalaze s privremenim i povremenim poslovima. Ovdje nam je problem konkurentna situacija koja nastaje zbog zakonom propisane minimalne satnice od 8,50 eura. Kada se to zbroji, dobiva se mjesečna svota koja je, naravno, viša od bilo koje naknade koja se dobiva dok se izučava zanat. To je veliko iskušenje s obzirom da se ovi mladi ljudi osjećaju dužni slati novac kući i vrlo brzo se nađu suočeni s dilemom – hoću li tri godine učiti zanat ili ću brzo negdje početi raditi. Ali kada privredi ne ide dobro, onda se takvi radnici koji rade privremeno i povremeno prvi nađu na ulici.

Znaju li oni to i razumiju li da je to tako?

Donekle da, ali to je stalni proces. Jedan dan kažu, da, izučit ću zanat, drugi dan su možda opet čuli od poznanika što ovi zarađuju, treći dan ih nazove obitelj i traži novac. Tim mladim ljudima nije lako, jer su oni stalno pod pritiscima. Onda je još za mnoge i sasvim neobično svakoga dana – pet dana u tjednu – odlaziti u neki radni pogon da bi se tamo stručno obrazovali. Na to u zemljama iz kojih dolaze nisu bili navikli i to iziskuje prilagodbu. Iskustva nam pokazuju i da kod vrlina točnost, pristojnost i pouzdanost postoje deficiti. S druge pak strane možemo ustanoviti da su mlade izbjeglice visoko motivirane i angažirane u želji da u Njemačkoj nešto naprave od svog života.

Kakva su Vaša iskustva s mladim izbjeglicama koje su započele stručnu izobrazbu?

U školskoj godini 2012/2013. su u okrugu nadležnosti naše komore 144 izbjeglice započele stručnu izobrazbu. Prema podacima s kojima raspoložemo 70 posto ih ju je prekinulo. Postoje dva ispita koja

treba položiti. Ako se mladi tu ne prate dovoljno i ne dobiju odgovarajuću potporu, u pravilu doživljavaju neuspjeh. U školskoj godini 2013/2014. je postotak onih koji odustaju manji, oko 30-40 posto. Usporedbe radi: opći prosječni postotak onih koji prekidaju izučavanje zanata se kreće oko 25 posto.

Što mislite o prijedlogu da se izobrazba izbjeglica oslobodi velike teorije i umjesto toga težište stavi na praktičnu obuku, dakle, da im se ponudi djelomična parcijalna kvalifikacija?

Mi mislimo da klasični, dakle, takozvani dualni sustav izobrazbe u školi i u pogonima daje najbolje preduvjete izbjeglicama. Parcijalne kvalifikacije su više za izbjeglice starije od 25 godina. Mi u Njemačkoj nemamo problem deficita pomoćnih radnika, već zbog niske stope nataliteta problem stručne radne snage. Osim toga, jasno je da izbjeglice neće riješiti naš demografski problem na tržištu rada. Na to i njih treba pripremiti.

Kako tvrtke u Vašoj komori reagiraju na izbjeglice?

Mi smo poslali upit tvrtkama da nam kažu mogu li zamisliti da uzmu izbjeglice na praktikantska ili naučna mjesta. U roku od nekoliko dana smo dobili obavijesti od 1.100 takvih mjesta. To smo uzeli kao povod da organiziramo sajmove na kojima ćemo povezati izbjeglice i tvrtke i ta ponuda je naišla na izvrsne reakcije na obje strane. Kod nas u obrtništvu važi geslo: nije važno odakle tko dolazi, nego kojim putem želi ići.

Izvor: <http://www.dw.com/hr/izbjeglice-u-njemačkoj-visoko-motivirane-ali-nisko-kvalificirane/a-18877911> [10.2.2016.]

Objašnjenje riječi:

deficit: Defizit, Mangel

geslo: Motto

iziskivati: erfordern

naknada: Entschädigung

obrnitička komora: Gewerbekammer

obuka: Unterricht

parcijalan, -lna, -lno: teilweise vorhanden

pogon: Betrieb

privreda: Wirtschaft

strukovna škola: Berufsschule

zanat: Lehre

zapinjati: hapern, steckenbleiben, hier: nicht klappen

DODATNE INFORMACIJE:

demografski: demografisch, wirtschafts- und sozialpolitische Bevölkerungsbewegungen betreffend

Tema 3: Duh vremena

Zadatak 1

Zadrani u depresiji

Napišite raspravu!

Pročitajte članak Anđele Juričić *Zadrani u depresiji zbog nedostatka novca i pravih prijatelja* iz online izdanja *Narodnoga lista* od 24. srpnja 2014. (privitak 1).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prikažite na temelju teksta razlike u načinu života ljudi prije i danas!
- Istražite što po Anđeli Juričić utječe na današnji način života!
- Razmotrite prednosti i nedostatke prijašnjega odnosno suvremenoga načina života!
- Na kraju sažeto iznesite svoje mišljenje o tzv. „dobrim starim vremenima“!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadrani u depresiji zbog nedostatka novca i pravih prijatelja

Što se tiče načina življenja, ljudi su se prije puno više družili, zajedno radili, stvarali, obavezne su bile kave u poslijepodnevnim satima. Žene i djeca pravili su kolače, a navečer su susjedi dolazili na večere. Nije bilo bitno najaviti se kada će netko doći, vrata kuće bila su otvorena uvijek za sve dobre ljude.

Andela Juričić

Zbog sve težeg načina življenja, zbog besparice i motivacije za promjenom životne svakodnevice, Zadrani sve češće zapadaju u depresivna stanja. Sama činjenica da u današnje vrijeme više ne možete naći pravog prijatelja jer čim vam zaškripi u životu i pitate prijatelja da vam pomogne, odnosno posudi neki novac, taj vam se prijatelj više neće javiti, čini vas totalno depresivnim i bespomoćnim.

Uz lažna prijateljstva, problem današnjeg naroda leži i u jako teško zarađenom novcu, ali i velikim izdacima, a malim plaćama koje ne možete razvlačiti do kraja mjeseca. Zato su Zadrani naveliko izgubili motivaciju za vjerovanje u bolje sutra. Iako su, kako se to sada priča mlađim generacijama, prije 40-ak godina ljudi živjeli puno siromašnije nego li danas, bili su puno sretniji.

Ma prije 20-ak godina ljudi su živjeli u većoj bijedi nego li sada, a živjeli su sretno. Prije bi ljudi koji su radili znali za što rade, znali su da će svojim radom zaraditi dovoljno za obitelj, za kuću, za djecu.

Nisu plaće bile velike, ali se moglo živjeti, no tada ni cijene hrane nisu bile toliko skupe, a i kad je riječ o hrani, prije su ljudi kupovali manje gluposti, slatkiša, nepotrebnih stvari, a imali su puno više povrća i voća u svojim vrtovima. Danas, to kako mi kažemo domaće voće i povrće koje prodaju na tržnicama jest skuplje od „zlata“. A što se tiče načina življenja, ljudi su se prije puno više družili, zajedno radili, stvarali, obavezne su bile kave u poslijepodnevnim satima. Žene i djeca pravili su kolače, a navečer su susjedi dolazili na večere. Nije bilo bitno najaviti se kada će netko doći, vrata kuće bila su otvorena uvijek za sve dobre ljude – kazala nam je Milka M.

Osim što je u današnje vrijeme jako teško imati prave prijatelje jer osim novca svatko želi svoj mir, a kako to kod nas biva u svijetu žurbe i roditelji se moraju najaviti kada žele doći kod djece.

Je li za ovo kriv tempo života, ili smo od Amerikanaca poprimili neke „nove“ i „civilizirane“ načine življenja, to ostavljamo vama da razmišljate. Iako su zadarski parkovi puni djece, nećete moći, a

da ne primijetite, kako malo koja majka priča s drugom majkom koja sjedi pored nje. A, Bože dragi, tko je vidio pričati i poslušati koji savjet o djeci, skoro pa svaka majka koja dovede dijete u park, sjedi na klupi s mobitelom u ruci i surfa po društvenim mrežama, te se virtualno „druži“ sa ženama.

Nova tehnologija donijela je i nove probleme u bračne zajednice i prijateljstva, ali i u brojne druge stvari važne za život. Tako se danas sve više brakova razilazi zbog facebook poruka partnera s drugim ženama/muškarcima, ali se i stavljaju svakakva videa s prijateljstva. Prijateljstva su danas samo preko virtuale i skupljanja lajkova, a kada netko ima preko 1500 prijatelja na faceu taj je „bogat“, taj ima puuuuno prijatelja. No, isti taj koji ima preko 1500 prijatelja kada ugasi kompjutor, nema nikoga. Biti na društvenim mrežama pogubno je bilo za mnoge zaposlene ljude koji su otvorili bolovanje zbog teških bolesti, a šefovi su ih uhvatili kako na društvenim mrežama objavljuju fotografije sebe „bolesnoga“ na tulumima, večericama ili pak na godišnjem odmoru. Tako su poslodavci od

2008. godine na račun društvenih mreža podijelili desetke tisuća ot- kaza. Osim problema s bračnim parovima, tehnologija je najgore utjecala na djecu.

Prije 20-ak godina djeca bi na- kon ustajanja odmah izlazila van i igrala se s drugom djecom. Ušli bi u kuću samo za vrijeme ručka i ve- čere. Nekada su glavne zanimacije bile igre laštrike, vožnja bicikla, frenjanje, igranje skrivača, no toga danas više nema. Nažalost, djeca danas jako puno vremena provode pred televizorom, kompjutorima,

ali i na mobitelima, igrajući igrice koje u najmanju ruku zatupljuju.

Tako imamo djecu koja su poči- nila samoubojstva igrajući igricu i to zato što su izgubila. Manfred Spitzer, njemački profesor psihi- jatrije, tvrdi kako tehnologija od djece čini male nesposobnjakoviće koji svakom generacijom posta- ju sve gluplji. Kako kaže pozna- ti njemački psihijatar, uz pomoć tehnologije novim generacijama odumire mozak, baš kao što mi- šići gube snagu ako ih ne koristi- mo. Osim što današnjim načinom

življenja svoju djecu svakodnevno uništavamo, uništavamo i sami sebe. Vrijeme je da se svi skupa malo trgnemo, poslušamo starije o tome kako se živjelo prije svega 20-ak godina, te ponovno u svo- je živote vratimo onaj pravi smi- sao, da živimo punim plućima, da stvaramo i radimo za našu djecu, da uživamo u druženjima s prija- teljima i da jednom zauvijek pre- stanemo kukati zbog novaca i sve u životu gledati kroz novce i crne vijesti. Nije život depresija u koju ulazimo zbog bezvoljnosti, već je život nada u bolje sutra. ■

Izvor: <http://www.narodni-list.hr/posts/28835003> [25.9.2015.]

Objašnjenje riječi:

besparica: Geldlosigkeit

bezvoljnost, -i: Lustlosigkeit

bijeda: Armut

frenjanje: Murmelspiel

igranje skrivača: Versteckspiel

izdatak, -tka, izdaci: Ausgabe

kukati: jammern

laštrika: Gummitwist

nesposobnjaković: unfähige Person

pogubno: verlustreich

razvlačiti: dehnen

zanimacija: Beschäftigung

zaškripiti: knirschen; im übertragenen Sinne: ins Stocken geraten

zatupljivati, -ljudem, -ljudivo, -ljudivo: stumpfsinnig machen

živjeti punim plućima: das Leben in vollen Zügen genießen

Tema 3: Duh vremena

Zadatak 2

Spomenari

Napišite sažetak!

Situacija: U okviru nastave iz hrvatskoga jezika posjetili ste izložbu *Spomenari – Facebook naših baka*. Dobili ste zadatak napisati sažetak članka o spomenarima kako bi Vaši suučenicima i suučenicama koji nisu mogli posjetiti izložbu saznali nešto o njima.

Pročitajte članak Tomislava Delača *Sjećate se spomenara? Facebook i novi mediji guraju ga u zaborav, a evo zašto je bio važan* iz internetskoga magazina *index.hr* od 14. veljače 2015. (privitak 1).

Napišite **sažetak** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Opišite svojim riječima što je spomenar!
- Navedite čemu su sve služili spomenari!
- Na temelju teksta istražite sličnosti i razlike između spomenara i današnjih društvenih medija!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Sjećate se spomenara? Facebook i novi mediji guraju ga u zaborav, a evo zašto je bio važan

Tomislav Delač

[...] Rječnik hrvatskog jezika spomenar definira kao đlačku bilježnicu posebnog oblika i opreme koja se daje dragim kolegama da u nju upišu svoje ime uz popratni tekst radi očuvanja uspomene. Toj definiciji iz rječnika, smatra Mirjana Duran, autorica knjige „Spomenar i dnevnik“ u kojoj istražuje tradiciju spontane kulture djece i mladih, treba dodati i: da se nešto nacrtana naslika i da nije samo đlačka bilježnica.

Duran: Mediji su se promijenili, ali su potrebe za ljubavlju i prijateljstvom ostale iste

„Spomenare u ‚papirnatom obliku‘ danas pišu djeca do najviše 4. razreda osnovne škole, ali njegovi sadržaji sele se u SMS poruke, blog i Facebook. Spomenari, kao i ostale tvorevine iz spontane kulture djece i mladih, zadovoljavaju potrebe koje su povezane s odrastanjem, razumijevanjem prošlosti i budućnosti, ljubavi, prijateljstva itd. Potrebe su ostale iste, a mediji su se promijenili“, kaže Duran za Hinu.

Dodaje i da se u blogovima i na Facebooku nailazi i na miješanje žanrova - stihove iz spomenara, pitanja iz leksikona, ljubavne priče koje se prenose s koljena na koljeno, „praznovjerice“ za rasonodu (koliko te voli, za koga ćeš se udati...), a slike i crteži zamjenjuju se elektronskim likovnim izražavanjem. „Pomalo se gubi intimnost za ove sadržaje, oni se dijele i s onima koje i ne poznaješ. No, potreba za ljubavlju, prijateljstvom ostaje ista“, ističe Duran.

Napominje i da su spomenari iz ranijih razdoblja imali „veću ozbiljnost“ od današnjih jer su krajem 19. stoljeća te do završetka Drugog svjetskog rata djevojčice i djevojke spomenare čuvale do udaje, pa se u njima mogu naći ozbiljne ljubavne izjave kao i više citata iz književnosti. Između pedesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća spomenari su većinom kružili među učenicima između petog i osmog razreda osnovne škole. [...]

Motivi „spomenarskih slikara“ obično su: cvijeće, pejzaži i vedute, jedrilice na moru, ukrašena srca, lijepi ženski i smiješni muški likovi, junaci iz crtanih filmova, a Miki Maus je nacrtan već 1933. u spomenaru iz Slavenskog Broda. U spomenare su se djeci upisivali i odrasli pa je u spomenar tada jedanaestogodišnjoj Zorici pjesmu 1931. godine napisao i hrvatski pjesnik Dragutin M. Domjanić, koja je javnosti ostala nepoznata do objavljivanja u ovoj knjizi.

Za razliku od djevojčica, đlačci su rjeđe imali spomenare, ali im je čar bila upisati se curama u spomenar [...].

Novaković: Osvojio me duh vremena starih spomenara

U svojoj kolekciji Zagrepčanin Igor Novaković ima više od 250 spomenara iz cijele Hrvatske i područja bivše Jugoslavije. Ideja o njihovu skupljanju javila mu se prije četiri godine kada je prilikom traženja starih ploča naišao na oglas u kojem se za desetak kuna prodaje spomenar iz 1910. godine.

Zainteresiralo ga je kako su i kakve poruke razmjenjivali naše bake i djedovi. „Kada sam ga prelistao, pročitao poruke u njemu, pjesmice, pogledao crteže i prešano cvijeće ostavljeno među stranicama osvojio me taj duh vremena u kojem prijateljstvo nije bilo površno. Danas se površno ‚lajka‘ sve i svašta i tako se

mjeri i prijateljstvo“, kaže Novaković Hini. I dalje ih skuplja tražeći spomenare po zagrebačkim sajmovima na Hreliću i Britanskom trgu, raznim aukcijama. [...]

Rijetko dobije spomenare samih vlasnika ili obiteljske spomenare, već ih većinom prodaju oni koji ih nađu prilikom „rješavanja“ starih biblioteka ili čišćenja stanova kada se na sajmovima i oglasnicima nađu kao i svaka druga roba.

„Ljudi vole očistiti svoju prošlost i možda je to čišćenje i dobar lijek“, smatra Novaković kojemu je vlastiti spomenar jedino dala Valentina iz Bjelovara, a koji joj je kao dobroj djevojčici i učenici posvetila njezina majka. Svoje spomenare ne želi držati u svojoj „arhivi“ već ih želi javno izložiti današnjoj djeci kako bi vidjela kako je izgledao „Facebook naših baka i djedova“.

Tako je trenutno u zagrebačkoj Dječjoj knjižnici Marina Držića izložba „Spomenari – Facebook naših baka“ u kojoj zainteresirani mogu vidjeti spomenare od 1880. do devedesetih godina prošlog stoljeća. [...]

Novaković poželjnom idejom drži digitaliziranje prikupljenih spomenara, jer su ti „stogodišnjaci“ dosta osjetljivi na česta listanja i seljavanja.

Spomenari, uz pregršt ozbiljnih savjeta i poruka, imali i „šaljivi list“

Govoreći o temama koje se nalaze u spomenarima navodi da što su spomenari stariji to su teme ozbiljnije, pune savjeta i poruka, pogotovu roditelja, rođaka i profesora kojima su njihovi učenici dali da im se upišu za trajnu uspomenu. Pri tome su citati i poruke kroz vrijeme gotovo ostali isti, jedino su se kroz vrijeme minimalno mijenjali stihovi.

Poruke su ovisile i o vremenu spomenara jer su spomenari pisani za vrijeme Prvog svjetskog rata uglavnom sadržavali molitve i poruke za sreću, dok su poslije bile više zabavnije i šaljivije. Tako su spomenari sadržavali poruke i savjete o prijateljstvu, budućnosti, ljubavi, čuvanju nacionalnih osjećaja.

„Prijatelj ti svatko nije tko se na te slatko smije. Nego tko ti u nevolji pokazuje da te voli“, „Nit oholost nit taština tvom žiću uzor budi. Krepost prva svih vrlina nek ti uvijek puni grudi“, „Sadašnjost trpi, prošlost zaboravlja, za budućnost se pripravlja“, „Što je zapravo ljubav ... pijanstvo, a kad se probudimo ... uspomene“, „Hrvatica vjerna budi i hrvatsku riječ ljubi jer Hrvati to su ljudi. Budi sretna i zdrava ali ljubi domak svoj. I budi Hrvatica prava na diku i ponos svoj“, neke su od poruka.

Spomenari su imali i tzv. „šaljivi list“ u kojem su se upisivali i šaljivi stihovi najčešće upućeni vlasniku spomenara kao npr. „Kad te gledam iz profila ličiš mi na krokodila“. Osim stihova i pisanih poruka spomenari su sadržavali i crteže, prava mala remek djela u tušu i olovci. Osim toga u njima se znaju naći prešano cvijeće, pramenovi kose te mali gobleni.

Spomenari su se kroz razdoblja razlikovali i po vanjskim koricama – od kožnih, plišanih sa srebrnim kopčama, ukrašenih mesingom i raznim rezbarijama do, u modernije vrijeme, običnih tvrdih korica i plastike.

„U prošlosti su spomenari bili bogatije ukrašeni i ljudi su više držali do njih tako da su bili ukrašeni zlatovezom i mesinganim pločicama“, ističe Novaković koji u svojoj kolekciji najviše spomenara ima iz Zagreba, Osijeka i Varaždina. Najstariji u njegovoj zbirci potječe iz 1839. godine, a najmlađi je iz 1990-tih godina. U cilju promicanja, razvitka i unapređenja kulture i povijesne baštine Novaković je osnovao udrugu Random.

Izvor: <http://www.index.hr/black/clanak/sjecate-se-spomenara-facebook-i-novi-mediji-guraju-ga-u-zaborav-a-evo-zasto-je-bio-vazan/801242.aspx> [25.9.2015.], skraćeno.

Nap.: *Objašnjenje riječi i dodatne informacije v. na sljedećoj stranici.*

Objašnjenje riječi:

baština: Erbe

čar: Zauber

dika: Zierde

duh vremena: Zeitgeist

goblen: Gobelin, Bildteppich

hiniti: vortäuschen

krepost, -i: Tugend

oholost: Hochmut

plišan: aus Plüsch

površan, -šna, -šno: oberflächlich

pramen kose: Haarsträhne

pregršt: Häuflein

prešan: gepresst

promicanje: Förderung

remek djelo: Meisterwerk

rezbarija: Schnitzerei

s koljena na koljeno: von einer Generation auf die andere

seljakanje: ständige Umsiedlung

taština: Eitelkeit

tvorevina: Schöpfung, Gebilde

zlatovez: Goldstickerei

žice, život: Leben

DODATNE INFORMACIJE:

Hina: Hrvatska izvještajna novinska agencija

veduta: slika ili grafika koja detaljno prikazuje dio krajolika

